

Spor Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Yeterlik Algılarının İncelenmesi

An Investigation of Physical Education Class Efficacy
Perceptions of Middle School Students Engaged and
Non-Engaged in Sports

Seyyid Burhaneddin FIRAT¹, Resul ÇEKİN², Kurtuluş ÖZLÜ³

¹Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Amasya
· seyyid.firat@amasya.edu.tr · ORCID > 0000-0003-3076-9331

²Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Amasya
· resulcekin05@gmail.com · ORCID > 0000-0002-0803-2504

³Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Amasya
· kurtulus.ozlu@amasya.edu.tr · ORCID > 0000-0003-1839-5437

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 27 Mart/March 2025

Kabul Tarihi/Accepted: 11 Mayıs/May 2025

Yıl/Year: 2025 | **Cilt – Volume:** 16 | **Sayı – Issue:** 1 | **Sayfa/Pages:** 53-70

Atrf/Cite as: Firat, S.B., Çekin, R., Özlü, K. "Spor Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Yeterlik Algılarının İncelenmesi" Ondokuz Mayıs Üniversitesi Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 16(1), Nisan 2025: 53-70.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Kurtuluş ÖZLÜ

Etik Kurul Beyanı/Ethics Committee Approval: "Araştırma için Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu'ndan 02.05.2023 tarihli ve E-30640013-108.01-128579 karar sayısı ile etik kurul izni alınmıştır."

SPOR YAPAN VE YAPMAYAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE İLİŞKİN YETERLİK ALGILARININ İNCELENMESİ

ÖZ

Spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin yeterlik algılarının incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama amacıyla “Beden Eğitimi Dersinde Üçlü Yeterlik Algıları” Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma örneklemini Amasya ilinde öğrenimlerine devam eden basit rastgele örneklem yöntemi ile seçilen 467 ortaokul (kız=218; erkek=249) öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılımdan geldiği tespit edildiğinden çalışmada bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin cinsiyetleri, okul sporlarında lisanslarının olması, okul sporları branşları, beden eğitimi öğretmeni cinsiyeti, ailede beden eğitimi öğretmeni olma değişkeni ve kulüp takımlarındaki branşları beden eğitimi dersine ilişkin yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmazken, öğrencilerin yaşları, sınıf düzeyleri, okullarında spor salonu olma durumu, sevdikleri dersler, ders dışı egzersiz çalışmalarına katılma durumları, kulüp lisansı olma durumu değişkeni beden eğitimi dersine ilişkin yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmaktadır. Çalışma, beden eğitimi derslerinde öğrencilerin yeterlik algılarının geliştirilmesine yönelik stratejiler belirleme konusunda öğretmenlere, okul yöneticilerine ve spor bilimleri alanındaki araştırmacılara önemli katkı sunmaktadır. Bu doğrultuda araştırma, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersinde algıladıkları yeterlik düzeylerini etkileyen kritik faktörleri belirleyerek, gelecekte yapılacak çalışmalara rehberlik edecek özgün bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Spor, Üçlü Yeterlik Algısı.

AN INVESTIGATION OF PHYSICAL EDUCATION CLASS EFFICACY PERCEPTIONS OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS ENGAGED AND NON-ENGAGED IN SPORTS

ABSTRACT

This study aimed to examine the efficacy perceptions of middle school students regarding physical education classes, both those who engage in sports and those who do not. The study employed the relational survey method, one of the quantitative research methods. The “Tripartite Efficacy Beliefs in Physical Education Class” scale was used to collect data. The research sample consisted of 467 middle school students (female = 218; male = 249) selected from students continuing their education in Amasya province through a simple random sampling method. The data obtained from the study were analyzed using the SPSS statistical package. Since the data were determined to be normally distributed, independent samples t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were utilized in the analysis. According to the findings, variables such as students’ sex, possession of a school sports license, type of school sports discipline, sex of the physical education teacher, presence of a physical education teacher in the family, and the type of sports played in club teams did not result in a significant difference in their efficacy perceptions regarding physical education classes. However, variables such as students’ age, grade level, availability of a sports hall at their school, favorite classes, participation in extra-curricular exercise activities, and possession of a club sports license significantly influenced their efficacy perceptions in physical education classes. This study provides valuable insights for teachers, school administrators, and researchers in sports sciences regarding strategies to enhance students’ perceptions of efficacy in physical education classes. In this sense, this study provides an original contribution to guide future studies by determining the critical factors affecting the perceived efficacy levels of middle school students in physical education class.

Keywords: Physical Education, Sports, Tripartite Efficacy Beliefs.

GİRİŞ

Bandura (1994), tarafından öğrencilerin öğrenme fırsatlarını ve profesyonel gelişimlerini geliştirmenin temel bileşeni olarak kabul edilen yeterlik kavramı, bireyin belli bir görevi başarabileceğine olan güvenini yansıtır. Bu güven, bireyin düşüncelerini, duygularını, motivasyonunu ve davranışlarını önemli ölçüde etkileyen kritik bir faktördür.

Üçlü yeterlik algıları, Lent ve Lopez (2002), tarafından geliştirilmiş, sosyal bilişsel teoriden hareketle, öz yeterlik algılarını etkileyen faktörler arasında sosyal çevrenin önemli bir rol oynadığını savunmuşlardır. Özellikle, yakın ilişkide bulunan ve önem gösterilen diğer kişilerle olan etkileşimlerde, öz yeterliğin sürekli ve karşılıklı olarak geliştiğini vurgulamışlardır. Bu çerçevede, ilişkisel anlamda öz yeterlik algılarıyla birlikte iki farklı yeterlik algısı biçiminin varlığı öne sürülmüştür. Bu algılara “diğer-yeterlik” (other-efficacy) ve “ilişki temelli öz yeterlik” (relation-inferred self-efficacy/RISE) adı verilmektedir.

Öz yeterlik, bir bireyin belirli bir durum veya koşulda hedeflenen sonuçları başarılı bir şekilde elde etmek için gerekli olan davranışları başarabileceğine dair olan inancını ifade eder (Bandura, 1977; Bandura, 1986). Öz yeterlik algıları yüksek olan bireyler, düşük öz yeterlik algısına sahip olanlara kıyasla öğrenme deneyimlerinde daha istekli, daha fazla çaba sarf eden, zorluklar karşısında daha etkin stratejiler geliştiren bireyler olarak öne çıkarlar (Eggen ve Kauchak, 2016).

Diğer-yeterlik (other-efficacy), bir bireyin başka bir kişinin yetenekleri ve yapabilecekleri konusundaki inancını ifade eder. Bir beden eğitimi öğretmenin, öğrencisinin beden eğitimi dersindeki yetenekleriyle ilgili inançları buna örnek olarak verilebilir. Bir kişinin, başkasının yeteneklerine dair yüksek ve olumlu inançları, o kişiye karşı duyulan bağlılık seviyesini ve birlikte katılan aktivitelerde gösterilen çaba düzeyini etkileyebilir (Jackson ve Beauchamp, 2010).

İlişki temelli öz-yeterlik (RISE), bir kişinin, diğerlerinin onun yetenekleri hakkındaki düşüncelerine dair inançlarını ifade eder. Örneğin, bir sporcu antrenörünün kendi becerilerine olan güvenini algıladığında, bu ilişki temelli öz-yeterlik olarak kabul edilebilir (Lent ve Lopez, 2002).

İnsanlar, spor aracılığıyla liderlik, öz disiplin, özgüven, iletişim, öz saygı ve öz kontrol gibi beceriler kazanarak ve yeterlik deneyimlerini artırarak hem fiziksel hem de psikolojik gelişimlerine katkıda bulunabilirler (Küçük ve Koç, 2015). Güçlü bir öz yeterlik potansiyeli olan sporcular, çözümü zor sorunları kolayca çözebilirler ve olumsuz sonuçlardan hızla toparlanabilirler. Ancak öz yeterlik düzeyi istenilen seviyede olmayan sporcular, zor problemlerin kendi yeteneklerini aştığını düşünebilirler, kendilerine güvenmezler, başarısızlığı kabullenme eğiliminde olabilirler ve hızla moral kaybedebilirler (Ceylan ve ark., 2020).

Beden eğitimi dersine ilişkin yeterlik algılarının nasıl şekillendiğini anlamak için öğrencilerin bireysel ve çevresel faktörlerle olan etkileşimlerinin değerlendirilmesi gerekmektedir; bu çalışma, yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, okulunda spor salonu varlığı, kulüp lisansı, okul sporlarına katılım, ailede beden eğitimi öğretmeni bulunması gibi demografik değişkenlerin beden eğitimi dersine yönelik algıları nasıl farklılaştırdığını analiz ederek, öğrencilerin beden eğitimi dersi ile olan ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli birlikte değişen 2 veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçlayan bir tarama yaklaşımıdır. Bu modelde değişkenler arasında birlikte değişim incelenir. Eğer bir değişiklik varsa bu değişikliğin nasıl gerçekleştiği belirlenmeye çalışılır (Büyüköztürk ve ark., 2013).

Araştırma Grubu (Evren-Örneklem)

Araştırmanın örneklemini Amasya ilinde öğrenimlerine devam eden ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Basit rastgele örneklem yöntemiyle belirlenen 467 ortaokul öğrencisinden (kız=249; erkek=218) oluşmaktadır. Bryman (2007), göre, basit rastgele örnekleme yöntemi, uygun bir örneklem çerçevesinin mevcut olduğu ve evrenin coğrafi olarak belirli bir bölgede yoğunlaştığı durumlarda etkili bir şekilde kullanılabilir.

Araştırmada yer alan ortaokul öğrencilerine ait demografik bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmada yer alan ortaokul öğrencilerine ait demografik bilgiler

Değişken	Grup	f	%
Cinsiyet	Erkek	218	46,7
	Kız	249	53,3
Yaş	10 yaş	109	23,3
	11 yaş	120	25,7
	12 yaş	119	25,5
	13 yaş	119	25,5
Sınıf Düzeyi	5. sınıf	146	31,3
	6. sınıf	110	23,6
	7. sınıf	126	27,0
	8. sınıf	85	18,2
Okul sporları lisansı	Evet	119	25,5
	Hayır	348	74,5
Okul sporları branşı	Bireysel	21	4,5
	Takım	98	21,0

Okulda spor salonu olma durumu	Var	162	34,7
	Yok	305	65,3
Beden eğitimi öğretmeni cinsiyeti	Erkek	398	85,2
	Kadın	69	14,8
En sevdiği ders	Özel yetenek dersleri	144	30,8
	Sosyal bilimler dersleri	56	12,0
	Fen ve matematik bilimleri dersleri	184	39,4
	Dil bilimleri dersleri	83	17,8
Ailede beden eğitimi öğretmeni var mı?	Evet	22	4,7
	Hayır	445	95,3
Ders dışı egzersizlere katılır mı?	Evet	166	35,5
	Hayır	301	64,5
Kulüp takımı lisansı	Var	104	22,3
	Yok	363	77,7
Kulüp branşı	Bireysel	39	8,4
	Takım	65	13,9

Tablo 1’de yer alan verilere göre araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin %46,7’si erkek, %53,3’ü kız öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaş dağılımı incelendiğinde, 10 ile 13 yaş arasındaki grupların dengeli bir şekilde temsil edildiği görülmektedir. Katılımcıların %25,5’inin okul sporları lisansına sahip olduğu, ancak büyük bir kısmının (%74,5) lisanssız olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %34,7’si spor salonu bulunan okullarda eğitim görürken, %65,3’ü spor salonu olmayan okullarda öğrenimlerine devam etmektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun erkek (%85,2) olduğu belirlenmiştir. Ders dışı egzersizlere katılım oranı %35,5 iken, öğrencilerin %64,5’inin bu tür etkinliklere katılmadığı görülmektedir. Ayrıca, öğrencilerin yalnızca %22,3’ünün kulüp takımlarında lisanslı sporcu olduğu, kalan büyük çoğunluğun ise (%77,7) lisanssız olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin spor ve fiziksel aktiviteye katılımında önemli farklılıklar olduğunu ve çevresel faktörlerin bu süreçte etkili olabileceğini göstermektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan araştırma formunun birinci bölümünde araştırmacılar tarafından hazırlanan ve katılımcıların demografik özelliklerini içeren kişisel bilgiler bölümü, ikinci kısmında ise Jackson ve ark. (2012) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlaması Akın ve Aşçı (2021) tarafından yapılan “Beden Eğitimi Dersinde Üçlü Yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi Ölçeği” kullanılmıştır.

Beden Eğitimi Dersinde Üçlü Yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi Ölçeği: Jackson ve ark. (2012) tarafından geliştirilen ve Akın ve Aşçı (2021) tarafından Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması yapılan ölçek her biri 9 maddeden oluşan 3 farklı alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçeklerden birincisi beden eğitimi dersine ilişkin öz yeterlik, ikincisi beden eğitimi dersindeki diğer yeterlik, üçüncü ve son olarak da beden eğitimi ilişki temelli öz yeterlik ölçeği olarak adlandırılmıştır. 5'li likert tipindeki ölçeğin öz yeterlik alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı 0,90, diğer yeterlik ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı 0,90, ilişki temelli öz yeterlik ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı da 0,92 olarak tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen verilerin güvenirlik analizi neticesinde, özyeterlik alt boyutu güvenirlik katsayısı $\alpha=0,899$, diğer yeterlik alt boyutu güvenirlik katsayısı $\alpha=0,923$ ve ilişki temelli özyeterlik alt boyutu güvenirlik katsayısı $\alpha=0,932$ olarak bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen, ölçeğe ilişkin güvenirlik katsayıları 0,70 üzerinde olduğundan ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir (Büyüköztürk ve ark., 2013).

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizine başlamadan önce beden eğitimi dersinde üçlü yeterlik algılarının değerlendirilmesine ilişkin verilerin normallik dağılımını belirlemek için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri uygulanmıştır. Her iki testin de $p<0,05$ değeri göstermesi nedeniyle, verilerin dağılım özelliklerini daha iyi anlamak amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli özyeterlik alt boyutları puan ortalamalarında basıklık çarpıklık değerlerinin -1,00 ile +1,00 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Hair, Black, Babin, Anderson & Tatham'a (2013) göre çarpıklık basıklık değerlerinin -1,00 ile +1,00 aralığında olması verilerin normal dağıldığını göstermektedir. Ayrıca histogram grafikleri ve Q-Q Plots tabloları incelenmiş ve verilerin normal dağılımdan geldiği kabul edilmiştir. Elde edilen verilerin normal dağıldığının tespit edilmesinin ardından parametrik testlerden bağımsız gruplar T-testi, tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) uygulanmış, elde edilen bulgular tablolastırılmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Ortaokul öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre Üçlü Yeterlik Algıları Ölçeği puan karşılaştırması bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	n	ort	ss	sd	t	p
Özyeterlik	Erkek	218	3,73	0,77	465	0,393	0,69
	Kız	249	3,70	0,91			
Diğer yeterlik	Erkek	218	3,90	0,82	465	-1,406	0,16
	Kız	249	4,01	0,90			
İlişki temelli özyeterlik	Erkek	218	3,59	0,83	465	-1,756	0,08
	Kız	249	3,73	0,88			

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin cinsiyetleri beden eğitimi dersindeki özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmamaktadır.

Tablo 3. Ortaokul öğrencilerinin yaş değişkenine göre Üçlü Yeterlik Algıları Ölçeği puan karşılaştırması Tek yönlü varyans analizi (One-way ANOVA) sonuçları

Alt Boyut	Yaş	n	ort	ss	f	p	Post-Hoc
Özyeterlik	10 yaş (1)	109	3,87	0,71	4,784	<0,001	1>4 3>4
	11 yaş (2)	120	3,73	0,85			
	12 yaş (3)	119	3,80	0,84			
	13 yaş (4)	119	3,48	0,92			
	Toplam	467	3,72	0,85			
Diğer Yeterlik	10 yaş (1)	109	4,12	0,72	3,96	0,01	1>4
	11 yaş (2)	120	3,96	0,81			
	12 yaş (3)	119	4,01	0,90			
	13 yaş (4)	119	3,74	0,96			
	Toplam	467	3,96	0,86			
İlişki Temelli Özyeterlik	10 yaş (1)	109	3,81	0,77	2,466	0,06	
	11 yaş (2)	120	3,67	0,87			
	12 yaş (3)	119	3,70	0,86			
	13 yaş (4)	119	3,50	0,92			
	Toplam	467	3,67	0,86			

Özyeterlik algısı açısından 10 ve 12 yaş grubundaki öğrencilerin puanları, 13 yaş grubundakilere kıyasla daha yüksek bulunmuştur ($F_{3-466}=4,784$; $p<0,001$). Diğer yeterlik algılarında ise 10 yaşındaki öğrenciler, 13 yaş grubuna göre daha yüksek puan ortalamalarına sahiptir ($F_{3-466}=3,96$; $p=0,01$).

Tablo 4. Ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre Üçlü Yeterlik Algıları Ölçeği puan karşılaştırması Tek yönlü varyans analizi (One-way ANOVA) sonuçları

Alt Boyut	Sınıf Düzeyi	n	ort	ss	F	p	Post-Hoc
Özyeterlik	5. sınıf (1)	146	3,87	0,74	9,386	<0,001	1>4
	6. sınıf (2)	110	3,69	0,81			
	7. sınıf (3)	126	3,83	0,85			2>4
	8. sınıf (4)	85	3,31	0,93			3>4
	Toplam	467	3,72	0,85			
Diğer Yeterlik	5. sınıf (1)	146	4,10	0,72	7,091	<0,001	1>4
	6. sınıf (2)	110	3,91	0,83			
	7. sınıf (3)	126	4,07	0,91			3>4
	8. sınıf (4)	85	3,60	0,95			
	Toplam	467	3,96	0,86			
İlişki Temelli Özyeterlik	5. sınıf (1)	146	3,81	0,76	7,347	<0,001	1>4
	6. sınıf (2)	110	3,63	0,87			
	7. sınıf (3)	126	3,78	0,87			2>4
	8. sınıf (4)	85	3,31	0,89			3>4
	Toplam	467	3,67	0,86			

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri, beden eğitimi dersine yönelik özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli özyeterlik algılarında anlamlı farklılıklara neden olmuştur ($p<0,05$). Özyeterlik açısından 5., 6. ve 7. sınıf öğrencileri, 8. sınıf öğrencilerine kıyasla daha yüksek puan almıştır ($F_{3-466}=9,386$; $p<0,001$). Diğer yeterlik algılarında ise 5. ve 7. sınıf öğrencilerinin puanları, 8. sınıftakilere göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($F_{3-466}=7,091$; $p<0,001$). Benzer şekilde, ilişki temelli yeterlik algıları da 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinde 8. sınıfa göre daha yüksek çıkmıştır ($F_{3-466}=7,347$; $p<0,001$).

Tablo 5. Ortaokul öğrencilerinin okul lisansı değişkenine göre Üçlü Yeterlik Algıları Ölçeği puan karşılaştırması bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Alt Boyut	Okul Lisans	n	ort	ss	t	p
Özyeterlik	Var	119	3,84	0,83	1,895	0,06
	Yok	348	3,67	0,85		
Diğer Yeterlik	Var	119	3,99	0,90	0,575	0,57
	Yok	348	3,94	0,85		
İlişki Temelli Özyeterlik	Var	119	3,76	0,93	1,334	0,18
	Yok	348	3,64	0,83		

Ortaokul öğrencilerinin okul sporlarında lisanslı olma değişkeni beden eğitimi dersindeki özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmamaktadır.

Tablo 6. Ortaokul öğrencilerinin okul spor branşları değişkenine göre Üçlü Yeterlik Algıları Ölçeği puan karşılaştırması bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Alt Boyut	Okul Sporları Branş	n	ort	ss	t	p
Özyeterlik	Bireysel	21	3,81	1,04	-0,204	0,84
	Takım	98	3,85	0,79		
Diğer Yeterlik	Bireysel	21	3,89	0,96	-0,559	0,58
	Takım	98	4,02	0,89		
İlişki Temelli Özyeterlik	Bireysel	21	3,87	0,96	0,588	0,56
	Takım	98	3,74	0,93		

Tablo 6'ya göre ortaokul öğrencilerinin okul sporlarında mücadele ettiği branş değişkenini beden eğitimi dersindeki özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmamaktadır.

Tablo 7. Ortaokul öğrencilerinin okulda spor salonu bulunma değişkenine göre Üçlü Yeterlik Algıları Ölçeği puan karşılaştırması bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Alt Boyut	Okulda Spor Salonu	n	ort	ss	t	p
Özyeterlik	Var	162	3,82	0,82	1,871	0,06
	Yok	305	3,66	0,86		
Diğer Yeterlik	Var	162	4,03	0,84	1,296	0,20
	Yok	305	3,92	0,88		
İlişki Temelli Özyeterlik	Var	162	3,79	0,84	2,239	0,03
	Yok	305	3,60	0,87		

Araştırmada yer alan öğrencilerin okullarında spor salonu olma durumu beden eğitimi dersindeki özyeterlik ve diğer yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmazken ($p>0,05$), ilişki temelli özyeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmaktadır ($p<0,05$). Öğrencilerin ilişki temelli özyeterlik algıları, okullarında spor salonu olan öğrencilerin ($x_{\text{Var}}=3,79$) olmayan öğrencilere ($x_{\text{Yok}}=3,60$) oranla anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir ($t_{465}=2,239$; $p=0,03$).

Tablo 8. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeninin cinsiyeti değişkenine göre Üçlü Yeterlik Algıları Ölçeği puan karşılaştırması bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Alt Boyut	Beden Eğitimi Öğretmeni Cinsiyeti	n	ort	ss	t	p
Özyeterlik	Erkek	398	3,71	0,84	-0,564	0,57
	Kadın	69	3,77	0,87		
Diğer Yeterlik	Erkek	398	3,96	0,87	0,420	0,68
	Kadın	69	3,91	0,85		
İlişki Temelli Özyeterlik	Erkek	398	3,67	0,86	0,354	0,72
	Kadın	69	3,63	0,86		

Tablo 8’de görüldüğü üzere, beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetini değişkeni, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersindeki özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli yeterlik algılarında anlamlı bir farklılığa neden olmamaktadır.

Tablo 9. Ortaokul öğrencilerinin en sevdiği ders değişkenine göre Üçlü Yeterlik Algıları Ölçeği puan karşılaştırması Tek yönlü varyans analizi (One-way ANOVA) sonuçları

Alt Boyut	En Sevdiği Ders	n	ort	ss	f	p	Post-Hoc
Özyeterlik	Özel yetenek dersleri (1)	144	3,93	0,78	5,142	<0,001	1>2
	Sosyal bilimler dersleri (2)	56	3,57	0,85			
	Fen ve matematik dersleri (3)	184	3,68	0,87			1>3
	Dil bilimleri dersleri (4)	83	3,53	0,84			
	Toplam	467	3,72	0,85			1>4
Diğer Yeterlik	Özel yetenek dersleri (1)	144	4,11	0,83	2,305	0,08	-
	Sosyal bilimler dersleri (2)	56	3,82	0,95			
	Fen ve matematik dersleri (3)	184	3,91	0,85			
	Dil bilimleri dersleri (4)	83	3,89	0,86			
	Toplam	467	3,96	0,86			

İlişki Temelli Özyeterlik	Özel yetenek dersleri (1)	144	3,92	0,81	6,327	<0,001	1>2
	Sosyal bilimler dersleri (2)	56	3,45	0,84			
	Fen ve matematik dersleri (3)	184	3,59	0,88	6,327	<0,001	1>3
	Dil bilimleri dersleri (4)	83	3,56	0,84			1>4
	Toplam	467	3,67	0,86			

Araştırmaya katılan öğrencilerin en sevdiği ders değişkeni, beden eğitimi dersine yönelik özyeterlik ve ilişki temelli özyeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olurken ($p<0,05$), diğer yeterlik algılarında anlamlı bir fark yaratmamıştır ($p=0,08$; $p>0,05$). Özyeterlik algısı açısından, özel yetenek derslerini seven öğrenciler, diğer ders gruplarını tercih eden öğrencilere kıyasla daha yüksek puan almıştır ($F_{3,466}=5,142$; $p<0,001$). Benzer şekilde, ilişki temelli yeterlik algısı da özel yetenek derslerini tercih eden öğrencilerde daha yüksek bulunmuştur ($F_{3,466}=6,327$; $p<0,001$).

Tablo 10. Ortaokul öğrencilerinin ailede beden eğitimi öğretmenini olma değişkenine göre Üçlü Yeterlik Algıları Ölçeği puan karşılaştırması bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Alt Boyut	Ailede Beden Eğitimi Öğretmeni	n	ort	ss	t	p
Özyeterlik	Var	22	3,96	0,84	1,410	0,16
	Yok	445	3,70	0,85		
Diğer Yeterlik	Var	22	4,09	0,78	0,727	0,47
	Yok	445	3,95	0,87		
İlişki Temelli Özyeterlik	Var	22	3,94	0,77	1,544	0,12
	Yok	445	3,65	0,86		

Ailede beden eğitimi öğretmeni bulunma durumu, öğrencilerin özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli yeterlik algılarında anlamlı bir farklılığa neden olmamaktadır.

Tablo 11. Ortaokul öğrencilerinin ders dışı egzersize katılma değişkenine göre Üçlü Yeterlik Algıları Ölçeği puan karşılaştırması bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Alt Boyut	Ders Dışı Egzersize Katılır Mı?	n	ort	ss	t	p
Özyeterlik	Evet	166	3,97	0,73	5,081	<0,001
	Hayır	301	3,58	0,87		
Diğer Yeterlik	Evet	166	4,05	0,82	1,684	0,09
	Hayır	301	3,91	0,89		
İlişki Temelli Özyeterlik	Evet	166	3,81	0,81	2,632	0,01
	Hayır	301	3,59	0,88		

Ders dışı egzersize katılım durumu öğrencilerin beden eğitimi dersindeki diğer yeterlik algılarında anlamlı bir farklılığa neden olmazken ($p>0,05$), özyeterlik ve ilişki temelli özyeterlik algılarında anlamlı bir farklılık yaratmaktadır ($p<0,05$). Ders dışı egzersize katılan öğrencilerin özyeterlik algıları ($x_{\text{Katılan}}=3,97$), ders dışı egzersize katılmayanlara göre ($x_{\text{Katılmayan}}=3,58$) anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($t_{465}=5,081$, $p=0,00$). Ders dışı egzersize katılan öğrencilerin ilişki temelli özyeterlik algıları ($x_{\text{Katılan}}=3,81$), ders dışı egzersize katılmayanlara göre ($x_{\text{Katılmayan}}=3,59$) anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($t_{465}=2,632$, $p=0,01$).

Tablo 12. Ortaokul öğrencilerinin kulüp lisansı bulunması değişkenine göre Üçlü Yeterlik Algıları Ölçeği puan karşılaştırması bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Alt Boyut	Kulüp Lisans	n	ort	ss	t	p
Özyeterlik	Var	104	4,01	0,75	4,149	<0,001
	Yok	363	3,63	0,85		
Diğer Yeterlik	Var	104	4,12	0,89	2,271	0,02
	Yok	363	3,91	0,85		
İlişki Temelli Özyeterlik	Var	104	3,92	0,83	3,435	<0,001
	Yok	363	3,60	0,86		

Ortaokul öğrencilerinin kulüp lisansının olma durumu, özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmuştur ($p<0,05$). Kulüp lisansı olan öğrencilerin tüm yeterlik algılarında, lisansı olmayanlara kıyasla daha yüksek puanlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Özyeterlik ($t_{465}=4,149$, $p<0,001$), diğer yeterlik ($t_{465}=2,271$, $p=0,02$) ve ilişki temelli özyeterlik ($t_{465}=3,435$, $p<0,001$) algılarında, lisanslı öğrencilerin puan ortalamaları anlamlı derecede daha yüksektir.

Tablo 13. Ortaokul öğrencilerinin kulüp branşları değişkenine göre Üçlü Yeterlik Algıları Ölçeği puan karşılaştırması bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Alt Boyut	Kulüp Branş	n	ort	ss	t	p
Özyeterlik	Bireysel	39	3,86	0,85	-1,662	0,10
	Takım	65	4,11	0,68		
Diğer Yeterlik	Bireysel	39	4,01	0,96	-1,021	0,31
	Takım	65	4,19	0,85		
İlişki Temelli Özyeterlik	Bireysel	39	3,74	0,88	-1,794	0,08
	Takım	65	4,03	0,78		

Tablo 13'e göre istatistiksel olarak, kulüp branşının bireysel veya takım sporu olması değişkeni öğrencilerin beden eğitimi dersindeki özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli öz yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılığa neden olmamaktadır.

TARTIŞMA

Öz yeterlik kavramı, bireyin öğrenme süreçleri ve profesyonel gelişiminde kritik bir role sahip olup, kişinin belirli görevleri başarıyla tamamlayabileceğine dair inancını ifade etmektedir (Bandura, 1994). Bu kavram, bireyin düşüncelerini, duygularını, motivasyonunu ve davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Sosyal bilişsel teori kapsamında Lent ve Lopez (2002) tarafından geliştirilen üçlü yeterlik algıları modeli, bireyin öz yeterlik algılarının sosyal çevreyle etkileşimden güçlü bir şekilde etkilendiğini vurgulamaktadır. Bu modelde öz yeterliğin yanı sıra, diğer yeterlik (other-efficacy) ve ilişki temelli öz yeterlik (relation-inferred self-efficacy/RISE) olmak üzere iki ek yeterlik türünün varlığı ileri sürülmektedir. Bu kavramların incelenmesi, özellikle eğitim ve spor bağlamlarında, bireylerin yeterlik algılarının nasıl şekillendiğini anlamak ve bu algıları güçlendirmek açısından büyük önem taşımaktadır.

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersindeki üçlü yeterlik algılarını belirlemek amacı ile gerçekleştirilen bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerinin özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmadığı tespit edilmiştir. Literatürde cinsiyet farklılıklarına ilişkin çalışmalar incelendiğinde, sonuçların tutarlı olmadığı görülmektedir. Bazı çalışmalar cinsiyet ve özyeterlik algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını rapor etmektedir (Canpolat ve ark., 2011; Aydoğan ve ark., 2016). Buna karşın, başka bir çalışmada spor yapan ergen kızların özyeterlik düzeylerinin erkeklere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu vurgulanmıştır (Eyüboğlu, 2012). Benzer şekilde, Balyan ve ark. (2012), kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek bir özyeterlik algısına sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Keskin ve ark. (2016) ise, erkek öğrencilerin özyeterlik algılarının kız öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğunu belirlemiştir. Bu çelişkili bulguların nedeni olarak, erkek ve kız ergenlerin eğlence, yeterlik ve başarı algılarındaki farklılıklar öne sürülmektedir (Subramaniam ve Silverman, 2007).

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin yaşları beden eğitimi dersindeki özyeterlik ve diğer yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olurken, ilişki temelli özyeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmadığı, 10 ve 12 yaşındaki öğrencilerin özyeterlik algı puanlarının 13 yaşındaki öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin diğer yeterlik algılarında ise 10 yaşındaki öğrencilerinin puan ortalamalarının 13 öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Literatür incelendiğinde, yaşa göre öz yeterlik düzeylerinde anlamlı farklılıkların olduğu bazı araştırmalar bulunurken, öz yeter-

likte yaşa göre anlamlı farklar bulunmayan diğer araştırmalar da mevcuttur (Güven, 2008; Alçay, 2015; Üredi ve ark., 2016). Ehrenberg (1984) tarafından belirtildiği üzere, erken çocuklukta yaşla birlikte öz yeterlik algılarında artış gözlenmesine karşın, ergenlik döneminde yaşın artmasıyla öz yeterlik arasında bir ilişki gözlenmemektedir. Connolly (Akt, Vardarlı, 2005), ergenler, erinler ve psikiyatrik destek alan ergenlerin oluşturduğu bir örneklem grubuyla çalışma yapmış ve yaşı daha küçük olan erinlerin, yaşça daha büyük olan ergenler karşısında yüksek düzeyde öz yeterlik algısına sahip olduklarını tespit etmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri, öğrencilerin beden eğitimi dersindeki özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli özyeterlik algılarında anlamlı bir farklılığa neden olduğu görülmüştür. 5. 6. ve 7.sınıf düzeyindeki öğrencilerin özyeterlik algı puanları 8. sınıf düzeyindeki öğrencilere göre anlamlı derecede yüksektir. Diğer yeterlik algılarında ise 5. 7. sınıf düzeyindeki öğrencilerin puan ortalamalarının 8. sınıf düzeyindeki öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir 5. 6. ve 7. sınıf düzeyindeki öğrencilerin ilişki temelli yeterlik algı puanları ise 8. sınıf düzeyindeki öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırma beden eğitimi dersi özyeterlik algılarında sınıf düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık görülmediğini belirtmektedir (Aydoğan ve ark., 2016). Yapılan bir diğer araştırma gösteriyor ki, sınıf düzeyi yükseldikçe, öğrenciler bir eğitim aşamasından diğerine geçtikçe veya yaş arttıkça, öğrencilerin fiziksel durumları, görünüşleri, güçleri, özsayıları ve yeterlikleri hakkındaki algıları azalmaktadır (Fraile ve Catalina, 2013). Sınıf düzeyi yükseldikçe özyeterlik algılarında görülen düşüşün becerilerin doğru bir şekilde uygulanmasının önemi seviye arttıkça artması ve bu nedenle bireyin kendini daha az yeterli hissetmesi olduğu öne sürülmüştür. Aynı şekilde, bireylerin ilgi alanlarının belli bir süre sonrasında değişebileceği ve çevrenin, bu değişen ilgi alanlarına uygun olarak yeniden tertiplenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, beden eğitimi ders müfredatının da öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiği vurgulanmıştır (Keskin ve ark., 2016).

Yaptığımız araştırmada ortaokul öğrencilerinin okul sporlarında mücadele ettiği branş (bireysel, takım) değişkenini beden eğitimi dersindeki özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmadığı tespit edilmiştir. Bozkurt (2014), okul sporlarına katılan öğrenciler üzerinde yaptığı bir araştırmada kız öğrencilerin özyeterlik algılarının bireysel ve takım sporları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu, bireysel sporlarla uğraşan öğrencilerin daha yüksek yeterlik algısına sahip oldukları bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyeti, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersindeki özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli yeterlik algılarında anlamlı bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur. Hü-

nük (2006) ve Holoğlu (2006) tarafından yapılan çalışmalar, beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyeti ile ortaokul öğrencilerinin tutum puanları arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Ancak bir diğer çalışmada öz yeterlik algılarının, beden eğitimi derslerini kadın beden eğitimi öğretmenlerinin yönettiği gruplarda erkek beden eğitimi öğretmenlerinin yönettiği gruplardan daha yüksek bulunmuştur (Keskin ve ark., 2016). Phillips (2011) tarafından yapılan araştırma, beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerin dersten zevk alma ve dersi sevmelerine etki edebileceğini göstermektedir. Bu bulgular, öğretmenin yalnızca cinsiyetinden ziyade, pedagojik yaklaşımı, iletişim tarzı ve öğrenciyle kurduğu etkileşimin, öğrencilerin derse yönelik algıları üzerinde daha belirleyici bir rol oynayabileceğini düşündürmektedir. Bu nedenle, öğretmen-öğrenci ilişkisi, öğretim yöntemi ve sınıf dinamikleri gibi değişkenleri içeren daha kapsamlı çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Araştırmada yer alan öğrencilerin okullarında spor salonu olma durumu beden eğitimi dersindeki özyeterlik ve diğer yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmazken, ilişki temelli özyeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmaktadır. Öğrencilerin ilişki temelli özyeterlik algıları, okullarında spor salonu olan öğrencilerin olmayan öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulguyu doğrudan destekleyen veya karşıt görüş sunan yeterli literatüre ulaşılamamıştır. Bu durum, araştırmanın literatürdeki boşluklar nedeniyle kapsamlı bir şekilde tartışılmasını sınırlayan bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin en sevdiği ders değişkeni beden eğitimi dersindeki özyeterlik ve ilişki temelli özyeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olurken, diğer yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmadığı görülmektedir. Özel yetenek derslerini seven öğrencilerin özyeterlik algı puanlarının sosyal bilimler dersleri, fen ve matematik dersleri ve dil bilimleri derslerini seven öğrencilere göre anlamlı derecede yüksektir. İlişki temelli yeterlik algısı için de benzer bir eğilim gözlemlenmiş olup, özel yetenek derslerini seven öğrencilerin ilişki temelli yeterlik algı puanlarının sosyal bilimler dersleri, fen ve matematik dersleri ve dil bilimleri derslerini seven öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Ailede beden eğitimi öğretmeni bulunma durumu, öğrencilerin özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli yeterlik algılarında anlamlı bir farklılığa neden olmadığı görülmüştür.

Yapılan bu araştırmada ders dışı egzersize katılım durumu öğrencilerin beden eğitimi dersindeki diğer yeterlik algılarında anlamlı bir farklılığa neden olmazken, özyeterlik ve ilişki temelli özyeterlik algılarında anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. Ders dışı egzersize katılan öğrencilerin özyeterlik algıları, ders dışı egzersize katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksektir. Ders dışı egzersize katılan öğrencilerin ilişki temelli özyeterlik algıları, ders dışı egzersize katılmayanlara göre anlamlı

derecede yüksek bulunmuştur. Ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada, okul sonrası fiziksel aktivite öz yeterliği ile ilgili olarak, daha iyi fiziksel ve sosyal çevreye sahip öğrencilerin daha yüksek düzeyde öz yeterlik algısına sahip oldukları bulunmuştur (Cengiz ve İnce, 2013).

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersindeki üçlü yeterlik algılarını belirlemek amacı ile gerçekleştirilen bu araştırmada, Ortaokul öğrencilerinin kulüp lisansının olma durumu özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli yeterlik algılarında anlamlı farklılığa neden olmaktadır. Ortaokul öğrencilerinin özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli öz yeterlik algılarında kulüp lisansı olan öğrencilerin kulüp lisansı olmayan öğrencilere göre ortalama puanları anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. 2001’de yapılan bir araştırmada boş vakitlerinde sporla uğraşan öğrencilerin, sporla ilgili deneyimleri sebebiyle boş zamanlarında spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek bir özyeterliliğe sahip olduğu savunulmuştur (Ziemainz ve ark., 2001).

Araştırmaya katılan öğrencilerin kulüp branşının bireysel veya takım sporu olması değişkeni öğrencilerin beden eğitimi dersindeki özyeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli öz yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılığa neden olmadığı tespit edilmiştir. Yapılan bir çalışmada, bireysel sporlarla, takım sporları arasında öz yeterlik düzeyleri açısından farklılık bulunmuştur. Çalışmanın sonuçlarına göre, takım sporlarıyla ilgilenen sporcuların özyeterlik seviyeleri, bireysel sporlarla ilgilenenlere kıyasla daha yüksek çıkmıştır. Ancak, bireysel sporlar ile takım sporları arasında yapılan karşılaştırmada ise belirgin bir fark saptanmamıştır (Dinç, 2011).

Bu araştırma, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersindeki öz yeterlik, diğer yeterlik ve ilişki temelli öz yeterlik algılarının çeşitli demografik ve çevresel faktörlere göre nasıl farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Cinsiyetin üçlü yeterlik algıları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmazken, yaş ve sınıf düzeyinin özellikle öz yeterlik ve diğer yeterlik algılarında belirleyici olduğu görülmüştür. Küçük yaş gruplarındaki öğrencilerin daha yüksek öz yeterlik algısına sahip olması, erken dönemlerde öz yeterlik algısının daha yüksek olabileceği ancak yaş ilerledikçe bu algının değişebileceğini göstermektedir. Bu durum, ergenlik döneminde bireylerin yeterlik algılarında bir düşüş yaşanabileceği görüşüyle örtüşmektedir.

Araştırmada dikkat çeken bir diğer bulgu, ders dışı egzersize katılımın öz yeterlik ve ilişki temelli öz yeterlik algılarını anlamlı derecede artırdığıdır. Bu durum, düzenli fiziksel aktivitenin öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artıracaklarını ve sosyal ilişkilerini güçlendirebileceğini göstermektedir. Benzer şekilde, spor kulübü lisansına sahip olmanın üçlü yeterlik algılarında olumlu bir farklılık yaratması, spor kulüplerine katılımın bireylerin öz yeterlik algısını güçlendiren önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmada bireysel ve takım sporları arasında öz yeterlik algısı açısından anlamlı bir farklılık bulunmaması, spor türünün tek başına belirleyici bir faktör olmayabileceğini göstermektedir. Ancak literatürde farklı bulguların yer aldığı göz önünde bulundurulduğunda, bu değişkenin bireylerin deneyimleri, motivasyonları ve sosyal çevreleriyle birlikte ele alınması gerektiği söylenebilir.

Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik öz yeterlik algılarını artırmak için ders içeriklerinin ilgi çekici hale getirilmesi, fiziksel aktiviteye katılımın teşvik edilmesi ve öğrencilerin gelişim süreçlerine uygun destekleyici ortamların sağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca, öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça öz yeterlik algılarının azaldığı göz önünde bulundurulduğunda, müfredatın öğrencilerin değişen ilgi ve ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesinin önemi vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda, beden eğitimi derslerinin bireylerin fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimlerini destekleyecek şekilde yapılandırılması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması

Makalenin yazarları arasında, çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranları

Çalışmanın Tasarlanması (Design of Study): SBF(%35), RÇ(35), KÖ(%30)

Veri Toplanması (Data Acquisition): SBF(%35), RÇ(35), KÖ(%30)

Veri Analizi (Data Analysis): SBF(%35), RÇ(35), KÖ(%30)

Makalenin Yazımı (Writing Up): SBF(%35), RÇ(35), KÖ(%30)

Makale Gönderimi ve Revizyonu (Submission and Revision): SBF(%35), RÇ(35), KÖ(%30)

KAYNAKÇA

- Akın, N. K., & Aşçı, F. H. (2021). Beden eğitimi dersinde üçlü yeterlik algılarının değerlendirilmesi: Ölçek uyarlama çalışması. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 13(2), 302-311.
- Alçay, A. (2015). *Ergenlerin öz-yeterlikleri ile mantık dışı inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi], Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aydoğan, H., Bardakçı, S., Arslan, E., Civelek, H., & İşyar, Z. (2016). İlkokul 4. sınıf ve ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterliklerinin incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 100-119.
- Balyan, M., Yerlikaya-Balyan, K., & Kiremitçi, O. (2012). Farklı sportif etkinliklerin ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum, sosyal beceri ve öz-yeterlik düzeylerine etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 196-201.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.

- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. *Encyclopedia of human behavior*. United States: Academic Press.
- Bozkurt, Ş. (2014). *Okul sporlarına katılan öğrencilerin katılım motivasyonu, başarı algısı ve öz-yeterliklerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi], Antalya.
- Bryman, A. (2007). Barriers to integrating quantitative and qualitative research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), 8-22.
- Büyükköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Canpolat, A., Kazak, Ç. Z., & Özşaker, M. (2012). Beden eğitimi dersinde problem çözme becerisi ve sınıf iklimi: İkinci kademe ilköğretim öğrencileri üzerine bir çalışma. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(3), 89-94.
- Cengiz, C., & İnce, M. L. (2013). Farklı okul ortamlarındaki çocukların okul sonrası fiziksel aktivitelerde algıladıkları öz-yeterlikleri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(21), 135-147.
- Ceylan, T., Ermiş, E., Ceylan, L., & Erilli, N. A. (2020). Futbol hakemlerinin sargınlık ve öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 13(75), 934-940.
- Dinç, Z. (2011). Social self-efficacy of adolescent who participate in individual and team sports. *Social Behavior and Personality*, 39(10), 1417-1424.
- Engen, P., & Kauchak, D. (2016). *Educational psychology: Windows on classrooms* Pearson Education Inc.
- Ehrenberg, M. (1984). *The relationship between self-efficacy status and depression in adolescents* [Yüksek lisans tezi, McGill Üniversitesi], Canada.
- Eyüboğlu, E. (2012). *Spor yapan ve yapmayan 12-14 yaş arası ergenlerin öz yeterlik düzeylerinin karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi], İstanbul.
- Fraila, A., & Catalina, J. (2013). Diferencias en autoconcepto físico en escolares de primaria y secundaria. *Lúdica Pedagógica*, 18(2), 93-102.
- Güven, E. D. (2008). *Bir hazır giyim işletmesinde cıvıklık eğitimi kapsamında çalışan ergenlerin öz-yeterlik inançlarının kimlik, sosyal karşılaştırma eğilimi ve demografik değişkenler bağlamında incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi], Denizli.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). *Multivariate data analysis*. Pearson Education Limited.
- Holoğlu, O. G. (2006). *İlköğretim ikinci kademe öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları* [Doktora tezi, Uludağ Üniversitesi], Bursa.
- Hünük, D. (2006). *Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyi, öğrenci cinsiyeti, öğretmen cinsiyeti ve spora aktif katılımları açısından karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi], Ankara.
- Jackson, B., & Beauchamp, M. R. (2010). Efficacy beliefs in coach-athlete dyads: Prospective relationships using actor-partner interdependence models. *Applied Psychology: An International Review*, 59(2), 220-242.
- Keskin, N., Öncü, E., & Küçük, K. S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve öz-yeterlikleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(1), 93-107.
- Küçük, V., & Koç, H. (2015). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 1-11.
- Lent, R. W., & Lopez, F. G. (2002). Cognitive ties that bind: A tripartite view of efficacy beliefs in growth-promoting relationships. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 21(3), 256-286.
- Subramaniam, P. R., & Silverman, S. (2007). Middle school students' attitudes toward physical education. *Teaching and Teacher Education*, 23(5), 602-611.
- Üredi, L., & Kösece-Loğoğlu, P. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin duygusal zekâ ve akademik öz-yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Ağrı: In 11rd International Eurasian Educational Research Congress Bildiri Kitabı.
- Vardarlı, G. (2005). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin genel öz-yeterlik düzeylerinin yordanması* [Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi], İzmir.
- Ziemainz, H., Wagner, P., & Rüttgen, A. (2001). Sportunterricht und sportbezogene selbstwirksamkeit. *Leipziger Sportwissenschaftliche Beiträge*, 42(1), 133-145.